SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2688

av Cecilia Prins m.fl. (L)

Idrott för fler

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om goda och långsiktiga villkor för att stärka idrottsrörelsen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad översyn av de regelverk som finns kring offentligt stöd för idrotten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett explicit mål för idrottspolitiken om personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att säkerställa att idrotten och behovet av idrottsytor tydligt beaktas tidigt i samhällsplaneringen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera en form av utvecklingsfunktion som syftar till att skapa bättre samt mer tillgängliga och inkluderande idrottsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka utrikes födda tjejers deltagande i idrott och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja ett längre engagemang i ungdomsidrotten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har goda förutsättningar att gå i bräschen för en idrottspolitik som främjar social gemenskap, inkludering, glädje och hälsa. För Liberalerna är idrottsrörelsen en betydelsefull och stor del av det svenska civilsamhället. Runtom i hela landet samlas flera miljoner medlemmar i tiotusentals föreningar under ledning av hundratusentals ideella ledare. Det är en otrolig kraft för vårt land, en kraft som bidrar med mycket gott för såväl individer som för samhället. Idrotten förenar människor från olika sociala ursprung och utgör på så sätt en viktig faktor för att bygga broar mellan olika grupper. På så sätt har idrottsrörelsen en stor inneboende integrationspotential, vilket vi inte minst bör ta vara på för att motverka segregationen och samtidigt stärka integrationen.

Idrotten är också en lägereld som samlar människor kring gemensamma framgångar. Liberalerna vill att fler idrottare ska få möjlighet att tävla om medaljer under svensk flagg i OS, VM och andra internationella mästerskap. Vägen dit börjar i breddidrotten, och därför behöver vi skapa bättre förutsättningar för fler att utvecklas och ta steget från bredd till spets.

Liberalerna menar att idrottspolitiken ska syfta till att stärka det fria och ideella föreningslivet i Sverige. Som alla delar av civilsamhället finns det en stor utvecklingspotential inom idrottspolitiken. Liberalerna menar att goda initiativ inom idrottsrörelsen bör mötas av goda villkor från statens sida. Det kan exempelvis handla om insatser för att öka tillgängligheten, så att fler kan delta i idrottsrörelsen. Samtidigt menar vi att de avarter och negativa sidor som de facto existerar ska mötas av åtgärder.

Idrottsrörelsen behöver goda villkor

Civilsamhällets och idrottsrörelsens speciella karaktär gör att politiken måste utformas med varsamhet. I syfte att skapa goda förutsättningar för idrottsrörelsen bör instrumentalisering och pekpinnar undvikas medan frihet under ansvar eftersträvas.

Stat, region och kommun kan naturligtvis inte avstå från att se till att lagar och regler följs. Lagen gäller alla lika och den som tar emot ett offentligt stöd måste leva upp till en hög standard och visa god etik. Jämställdhet, mänskliga rättigheter och demokrati ska råda, men så långt möjligt ska det offentliga låta idrottsrörelsen ha frihet under ansvar. Vi menar att det är ett förhållningssätt som stärker både idrotten, civilsamhället och värderingarna som ett gott samhälle vilar på.

Stödet till svensk idrott ska förbli starkt. Det statliga idrottsstödet spelar en avgörande roll för svensk idrott och är en viktig förutsättning för föreningarnas möjlighet att bedriva och utveckla en barn- och ungdomsverksamhet som är tillgänglig

för alla. Ett stabilt och långsiktigt stöd till idrottsrörelsen gör att man kan behålla den omfattande föreningsverksamhet som bedrivs i alla landets kommuner.

Det statliga stödet fördelas via Riksidrottsförbundet (RF), som under senare år har fått större frihet att själva besluta om vilka prioriteringar som bäst gagnar idrottsrörelsens utveckling. Under den gångna mandatperioden har Liberalerna drivit på för och genomfört demokrativillkor för alla organisationer som mottar statliga bidrag. Inga pengar som ska komma idrottsrörelsen till del ska understödja antidemokratiska organisationer. Liberalerna vill stärka upp denna lagstiftning ytterligare.

Antalet öronmärkningar i budgetpropositioner och regleringsbrev har successivt minskat. Den huvudinriktningen måste bevaras. Liberalerna anser att statens idrottspolitik bör innebära tydligt formulerade mål och en skarp uppföljning av målen. Endast i undantagsfall, till exempel då det är uppenbart att idrotten inte lever upp till de mål som riksdagen har formulerat, bör enligt vår uppfattning öronmärkta stöd kunna övervägas. Liberalerna utesluter alltså inte att tillfälliga undantag görs från principen om generella anslag; detta ska dock ske med stor försiktighet och strävan ska vara att öronmärkta satsningar snarast möjligt ska ingå i det fria anslaget.

Ett område där Liberalerna den närmaste tiden ser behov av öronmärkning är stödet till idrott för personer med funktionsnedsättning. En enig riksdag har vid flera tillfällen tydligt markerat att ett mål för statens stöd till idrotten är idrott för alla. I riksdagens målformulering nämns särskilt personer med funktionsnedsättning. Idrott för personer med funktionsnedsättning är fortfarande satt på undantag och sker ofta som en verksamhet skild från andra. För att säkerställa att arbetet med målet om en idrottspolitik för alla på allvar intensifieras ser Liberalerna ett behov av att införa ett explicit mål för idrottspolitiken om personer med funktionsnedsättning.

Idrott och aktiviteter måste få plats i samhället

Det är viktigt att framhålla att idrotten har ett egenvärde i sig. Samtidigt ska man inte sticka under stol med att idrotten medför flera positiva effekter för individens hälsa och välmående samt för sammanhållningen och gemenskapen i samhället. Liberalerna menar att det är individen själv som bär det huvudsakliga ansvaret för sin hälsa. För barn och unga är självfallet föräldrarnas betydelse stor, inte minst deras ansvar att tillgodose sina barns vilja och förutsättningar att delta i idrottsverksamhet. I dag sitter många barn framför skärmar i stället för att springa, klättra och cykla. Vi vill att barn får röra på sig mer i skolan och införa garanterad utelek på fritids. Skolor ska uppmuntras

att samverka med lokala idrottsföreningar så att fler barn får möjlighet till träning och rörelse även efter skoltid.

Genom det gemensamma skolväsendet finns det naturligtvis en stor inbyggd potential i och med att skolan ger alla barn och unga en möjlighet att utvecklas i ämnet idrott och hälsa. Forskning visar att ökad rörelse förbättrar skolresultat. Det finns stora möjligheter i ett närmande mellan idrott och skola. Det är inte minst av vikt att motverka skillnader, som exempelvis möjlighet till fysisk aktivitet och kunskap om hälsosamma vanor, mellan barn. Liberalerna menar dock att det inte bara handlar om den styrda undervisningen, särskilt för de yngre barnen har exempelvis den fysiska skolmiljön en stor betydelse. Alla elever ska ha tillgång till skolgårdar som främjar den spontana rörelsen och tillvaratar elevernas vilja att initiera och delta i aktiva lekar.

Idrottsrörelsen har noterat att många barn rör på sig för lite. En viktig förklaring till Sveriges idrottsliga framgångar är att vi historiskt har haft en god tillgång till idrottsanläggningar och idrottsmiljöer. Den starka urbaniseringen har dock inneburit att det har skapats en brist på utrymmen för idrott i de växande städerna. Behovet av nya bostäder är stort i många kommuner. Det innebär en naturlig strävan efter att förenkla och snabba på byggprocesserna. Denna avreglering välkomnas av liberaler. Men i ivern att bygga nya bostadsområden, förtäta i de växande städerna och effektivisera markanvändandet är det lätt att utrymmen för idrott prioriteras ner och att utrymmet för lek och rörelse minskar.

När bostadsområden och infrastruktur planeras måste det ske med människan i centrum. Idrottsytor och grönområden har på många sätt en positiv effekt på samhället och miljön. De fungerar också som mötesplats och samlingspunkt i samhället. Idrotten och behovet av utrymmen för idrott måste komma in tidigare i samhällsplaneringen. Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för ett starkt föreningsliv i områden där deltagandet i organiserad idrott är lägre. Alla barn och unga ska ha möjlighet att idrotta nära hemmet och skolan, oavsett var de växer upp.

Utvecklingsfunktion för idrotts- och fritidsanläggningar

De senaste decennierna har det i Danmark och Norge skett en utveckling i synen på idrottsanläggningar som strävar efter att vara i takt med medborgarnas förändrade idrotts- och motionsvanor. För att underlätta en sådan utveckling har man samlat nationell kompetens och dessutom utformat bidrag i syfte att stärka innovation och initiativ till funktionsinriktad idrottsanläggningsutveckling.

Den så kallade LOA-fonden (Lokale og Anlægsfonden) i Danmark arbetar strategiskt med att utveckla såväl byggnader som utemiljöer. Syftet är att använda ytor mer kreativt och effektivt. Ett mål är att utforma ytor som är mer flexibla, mindre specifika och mer framtidssäkra. Man behöver inte bygga en gymnastik- och en handbollshall bredvid en sal för gymnastik för att några år senare konstatera att även en lokal för padeltennis behövs.

Liberalerna vill se en utvecklingsfunktion för att möta behovet av inspiration, kunskapsutveckling, kunskapsspridning och rådgivning till kommuner, ideella föreningar, myndigheter och andra samhällsfunktioner avseende anläggningar. Utvecklingsfunktionen bör även bidra till att anläggningarna blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, för såväl utövare som publik.

Stoppa matchfixning

Matchfixning har på senare år vuxit till att bli ett stort hot mot tävlingsidrotten. Pengaspel förekommer långt ner i divisionerna och det är svårt för enskilda föreningar att motarbeta matchfixning. Att sådant fusk strider mot idrottens grundläggande värderingar är uppenbart. Det är också så att matchfixning eller misstanke om matchfixning riskerar att undergräva intresset för idrotten. Därutöver finns en koppling till organiserad brottslighet, vilket gör matchfixning till ett problem som inte bara rör idrotten. Rent spel ska råda. Sedan några år tillbaka finns en ny spelreglering på plats i Sverige. Liberalerna vill att aktörerna inom ramen för denna reglering också tar ansvar för sådant som inte regleras. Det gäller regler för reklam, men det gäller också matchfixning. Bäst vore om spelbolagen själva tog initiativ inom området och tog fram gemensamma riktlinjer. Sådana kan till exempel handla om att inte erbjuda spel på matcher i lägre divisioner eller om att kraftigt reducera utbudet av spelbara objekt. Det är svårare att fixa slutresultat i allsvenskan än att fixa så att bortalaget får nästa hörna i en match i division 5. Den skadliga matchfixningen skulle få betydligt mindre möjligheter om man fick på plats sådana begränsningar.

Under den gångna mandatperioden har regeringen arbetat för att stärka högstaligornas konkurrenskraft genom att analysera vilka behov som finns och göra det mer förmånligt genom bland annat skattelättnader och minskad tillgång till illegal ip-tv. Detta är ett arbete som behöver fortsätta för att sätta Sverige på kartan som idrottsnation.

Ungas deltagande

Unga, framför allt tjejer, slutar tidigt med idrott. Vanliga anledningar är avstånd till aktiviteterna samt kostnad. Under den gångna mandatperioden har Liberalerna i regeringsställning varit med och infört fritidskortet, med syfte att minska kostnader för fritidsaktiviteter för unga. Fler initiativ måste till för att se till att unga vill och kan idrotta högre upp i åldrarna.

Utrikes födda unga tjejer är lågt representerade. Studier visar på att unga tjejer med utomeuropeisk bakgrund idrottar i betydligt lägre grad än unga killar med samma härkomst. En orsak tros vara föräldrars engagemang. Insatser måste till för att se till att unga tjejer har samma möjligheter.

Cecilia Prins (L)

Lina Nordquist (L)

Joar Forssell (L)

Roger Haddad (L)

Pär Gustafsson (L)

Camilla Mårtensen (L)